

Grozījumi:

05.02.1998. likums / LV, 46/47, 20.02.1998.; Ziņotājs, 6, 19.03.1998. / Stājas spēkā 06.03.1998.
04.02.1999. likums / LV, 47, 18.02.1999.; Ziņotājs, 5, 11.03.1999. / Stājas spēkā 04.03.1999.
15.04.1999. likums / LV, 133/135, 30.04.1999.; Ziņotājs, 10, 20.05.1999. / Stājas spēkā 01.05.1999.
30.06.2005. likums / LV, 108, 12.07.2005.; Ziņotājs, 15, 11.08.2005. / Stājas spēkā 01.09.2005.
14.06.2007. likums / LV, 103, 28.06.2007.; Ziņotājs, 14, 26.07.2007. / Stājas spēkā 01.08.2007.
17.07.2008. likums / LV, 116, 30.07.2008.; Ziņotājs, 16, 28.08.2008. / Stājas spēkā 13.08.2008.
12.06.2009. likums / LV, 96, 19.06.2009.; Ziņotājs, 14, 23.07.2009. / Stājas spēkā 01.07.2009.
24.09.2009. likums / LV, 161, 09.10.2009.; Ziņotājs, 21, 12.11.2009. / Stājas spēkā 15.10.2009.
17.06.2010. likums / LV, 101, 29.06.2010. / Stājas spēkā 01.07.2010.
05.05.2011. likums / LV, 80, 25.05.2011. / Stājas spēkā 01.06.2011.
15.11.2012. likums / LV, 189, 30.11.2012. / Stājas spēkā 14.12.2012.
12.09.2013. likums / LV, 191, 01.10.2013. / Stājas spēkā 01.01.2014.
06.11.2013. likums / LV, 232, 27.11.2013. / Stājas spēkā 11.12.2013.
14.11.2019. likums / LV, 240, 28.11.2019. / Stājas spēkā 01.01.2020.
23.05.2024. likums / LV, 110, 07.06.2024. / Stājas spēkā 21.06.2024.

Saeima ir pieņēmusi un Valsts
prezidents izsludina šādu likumu:

Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos

1.pants. (1) Šis likums nosaka kārtību, kādā pabeidzama zemes reforma lauku apvidos, kā arī līdz tās pabeigšanai sakārtojamas zemes lietošanas tiesības un īpašuma attiecības un izskatāmi strīdi ar zemes reformu saistītajos jautājumos.

(2) Šā likuma normas piemērojamas, ja Valsts un pašvaldību īpašuma privatizācijas un privatizācijas sertifikātu izmantošanas pabeigšanas likumā nav noteikts citādi.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 30.06.2005. likumu, kas stājas spēkā 01.09.2005.)

2.pants. (1) Pagastu un pilsētu zemes komisijas attiecībā uz lauku zemi (turpmāk - pagasta zemes komisija) mēneša laikā pēc šā likuma spēkā stāšanās dienas pieņem lēmumus par iesniegumiem, kas iesniegti līdz 1997.gada 9.septembrim par zemes piešķiršanu pastāvīgā lietošanā. Pieprasījumi attiecībā uz zemes piešķiršanu pastāvīgā lietošanā, kuri iesniegti pēc šā termiņa, tiek izskatīti tikai šādos gadījumos:

1) fizisko personu pieprasījumi:

- a) ja šīm personām zemes lietošanas tiesības pāriet no citām fiziskajām personām,
- b) ja tiek pieprasīta brīvā, valstij piekrītošā zeme;

2) juridisko personu pieprasījumi, ja tiek pieprasīta brīvā, valstij piekrītošā zeme:

- a) lauksaimniecības vajadzībām,

b) šīm juridiskajām personām piederošo ēku un būvju (izņemot privatizācijas rezultātā iegūtās ēkas un būves) uzturēšanai.

(2) Zemes pieprasījumi iesniedzami līdz 2006.gada 1.jūnijam pagasta, pilsētas ar lauku teritoriju, novada (turpmāk - pagasta) pašvaldībai, kas pieņem lēmumu par zemes piešķiršanu pastāvīgā lietošanā. Lēmumu par zemes piešķiršanu pastāvīgā lietošanā iesniedz Valsts zemes dienesta attiecīgajai reģionālajai nodaļai. Zemes piešķiršanas noformēšanai nepieciešamo dokumentāciju sagatavo Valsts zemes dienesta attiecīgā nodaļa. Pagasta pārskata plāns, kurā iezīmēti brīvie zemes gabali, ir brīvi pieejams jebkurai zemes pieprasītājam; zemes pieprasītāju saraksts izliekams redzamā vietā pašvaldības telpās. Pieprasījumi izskatāmi ne agrāk kā pēc mēneša no brīža, kad attiecībā uz konkrēto zemes gabalu saņemts pirmais pieprasījums. Lēmumu par zemes piešķiršanu pastāvīgā lietošanā attiecīgā pašvaldība pieņem līdz 2007.gada 1.septembrim un viena mēneša laikā pēc lēmuma pieņemšanas iesniedz to Valsts zemes dienesta teritoriālajai struktūrvienībai. Pašvaldība nekavējoties informē Valsts zemes dienesta teritoriālo struktūrvienību par visām tiesvedībām, kas ir ierosinātas par vietējās pašvaldības pieņemtajiem lēmumiem par zemes piešķiršanu pastāvīgā lietošanā vai zemes piešķiršanu pastāvīgā lietošanā ar lietošanas tiesību pāreju citām personām. Ja attiecībā uz konkrēto zemes gabalu saņemti vairāki pieprasījumi, tie apmierināmi šādā secībā:

- 1) ēku un būvju īpašnieku pieprasījumi attiecībā uz platību, kas nepieciešama šo ēku un būvju uzturēšanai;
- 2) bijušo zemes īpašnieku vai viņu mantinieku pieprasījumi, ja viņi pieprasa līdzvērtīgu zemi tai zemei, uz kuru viņiem likumā paredzēto ierobežojumu dēļ netiek atjaunotas īpašuma tiesības;
- 3) to zemes gabalu īpašnieku (lietotāju) pieprasījumi, kuru zeme robežojas ar pieprasāmo zemes gabalu;
- 4) pieprasījumi attiecīgās pašvaldības teritorijā esošo zemnieku vai piemājas saimniecību paplašināšanai;
- 5) pieprasījumi jaunu zemnieku vai piemājas saimniecību izveidošanai, ja uz pieprasāmā zemes gabala atrodas zemes pieprasītāja dzīvojamā māja un ražošanas ēkas vai uzsākta to celtniecība;
- 6) pieprasījumi jaunu zemnieku vai piemājas saimniecību izveidošanai, ja uz pieprasāmā zemes gabala nav zemes pieprasītāja īpašumā esošas dzīvojamās mājas, priekšroku dodot tām personām, kuru iemaksātās iedzīvotāju ienākuma nodokļa summas tiek ieskaitītas attiecīgās pašvaldības budžetā;
- 7) pieprasījumi individuālo dzīvojamo māju celtniecībai;
- 8) juridisko personu pieprasījumi šā panta pirmās daļas 2.punkta "a" apakšpunktā minētajām vajadzībām;
- 9) pieprasījumi citām vajadzībām.

(3) Ja uz vienu un to pašu zemes gabalu pretendē vairāki vienas prioritātes zemes pieprasītāji, zemes gabala saņemšanas tiesības pagasta pašvaldības noteiktajā kārtībā izšķir lozējot.

(4) Ja pagasta zemes komisija ir pieņēmusi atzinumu par zemes īpašuma tiesību atjaunošanu vai līdzvērtīgas zemes piešķiršanu īpašumā, bet nav veikta zemes gabalu robežu ierādīšana (uzmērīšana) dabā, bijušajiem zemes īpašniekiem vai viņu mantiniekiem zeme, uz kuru tiek atjaunotas īpašuma tiesības, līdz 1997.gada 30.novembrim piešķirama pastāvīgā lietošanā. Lēmums par zemes piešķiršanu pastāvīgā lietošanā, kuram pievienota zemes lietojumu un zemes īpašumu pārskata plāna kopija ar tā zemes gabala robežām, uz kuru tiek atjaunotas īpašuma tiesības, paziņojams bijušajiem zemes īpašniekiem vai viņu mantiniekiem. Minētais lēmums stājas spēkā, ja 10 dienu laikā pēc tā paziņošanas ieinteresētās personas to nav pārsūdzējušas. Spēkā stājies lēmums par zemes piešķiršanu pastāvīgā lietošanā un tam pievienotā zemes lietojumu un zemes īpašumu pārskata plāna kopija ir pamats zemes izmantošanas uzsākšanai un nekustamā īpašuma (zemes) nodokļa maksāšanas uzsākšanai likumā noteiktajā kārtībā.

(5) Ja vēl nav uzsākta tās zemes robežu ierādīšana (uzmērīšana), uz kuru tiek atjaunotas zemes īpašuma tiesības, bijušajiem zemes īpašniekiem vai viņu mantiniekiem ir tiesības līdz 2006.gada 1.martam no šīs zemes atteikties un pieprasīt par to īpašuma kompensācijas sertifikātus.

(6) Ja pēc pagasta zemes komisijas darbības izbeigšanas konstatēti gadījumi, kad ne pagasta pašvaldība, ne pagasta zemes komisija likumā noteiktajā kārtībā nav pieņēmusi lēmumu par zemes piešķiršanu pastāvīgā lietošanā fiziskajai personai, kuras faktiskajā lietošanā atrodas zeme, Valsts zemes dienesta teritoriālā struktūrvienība ir tiesīga pieņemt lēmumu par zemes piešķiršanu īpašumā par samaksu vai — gadījumā, ja zemes komisija ir pieņēmusi atzinumu par zemes īpašuma tiesību atjaunošanu vai līdzvērtīgas zemes piešķiršanu īpašumā, — par zemes īpašuma tiesību atjaunošanu. Valsts zemes dienesta teritoriālā struktūrvienība lēmumu pieņem, pamatojoties uz attiecīgās pašvaldības izsniegtu izziņu, kurā norādīts, ka fiziskā persona maksā nekustamā īpašuma nodokli par tās faktiskajā lietošanā esošo zemi un ka par šo zemi nepastāv strīds, un kurai pievienots faktiskajā lietošanā esošā

zemes gabala grafiskais pielikums ar norādītu kadastra apzīmējumu, kā arī vismaz viens no šādiem dokumentiem:

1) pagasta zemes komisijas atzinums;

2) pašvaldības lēmums (dokumenta atvasinājums), ar kuru zemes reformas pirmajā kārtā apstiprināts pagasta zemes ierīcības projekts, vai pašvaldības (pagasta zemes komisijas) lēmums (dokumenta atvasinājums) par pagasta zemes lietojumu un zemes īpašumu pārskata plāna apstiprināšanu un ar lēmumu apstiprinātā zemes lietotāju saraksta izraksts;

3) personas iesniegums, kas iesniegts pagasta pašvaldībai līdz 1991.gada 20.jūnijam un reģistrēts pagasta zemes komisijas zemes pieprasījumu reģistrācijas žurnālā;

4) pašvaldības izziņa, kas apliecina, ka attiecībā uz minēto zemes gabalu šī persona ar pašvaldību nav noslēgusi zemes nomas līgumu, izņemot Valsts un pašvaldību īpašuma privatizācijas un privatizācijas sertifikātu izmantošanas pabeigšanas likuma 25.panta otrajā daļā noteikto gadījumu.

(7) Ja persona, kurai zeme piešķirta pastāvīgā lietošanā ar lietošanas tiesību pāreju citām personām, vēlas atteikties no zemes lietošanas tiesībām, tā līdz 2006.gada 1.martam var iesniegt attiecīgajai pašvaldībai iesniegumu, norādot personu, kurai par labu tā atsakās no zemes lietošanas tiesībām, — savu radnieku vai laulāto, bet gadījumos, kad tiek atsavinātas ēkas vai būves, — ēkas (būves) jauno īpašnieku. Piemērojot šo normu, par radnieku uzskatāms tēvs, māte, vecāmāte, vekaistēvs, bērns, mazbērns, adoptētais, adoptētājs, mazmazbērns, brālis, māsa, brāļa vai māsas bērns. Pārējos atteikšanās gadījumos pašvaldība zemi piešķir pastāvīgā lietošanā citai personai šajā likumā noteiktajā kārtībā kā brīvo, valstij piekritošo zemi. Kadastra informāciju par brīvo, valstij piekritošo zemi un zemi, no kuras zemes lietotāji ir atteikušies, apkopo un publisko Valsts zemes dienests.

(8) Ja līgums par zemes izpirkšanu (pirkšanu) ar valsts akciju sabiedrību "Latvijas Hipotēku un zemes banka" nav noslēgts līdz 2011.gada 30.decembrim, lēmums par tiesībām izpirkt zemi un lēmums par zemes piešķiršanu īpašumā par samaksu zaudē spēku un turpmākā zemes atsavināšana notiek Publiskas personas mantas atsavināšanas likumā noteiktajā kārtībā.

(9) Ja kadastrālajā uzmērīšanā noteiktā zemes platība pārsniedz pastāvīgā lietošanā piešķirto zemes platību vai ir mazāka par to un zemes gabala robežu kontūras apvidū atbilst lēmuma par zemes piešķiršanu pastāvīgā lietošanā grafiskajā pielikumā noteiktajām robežu kontūrām, pašvaldība pieņem lēmumu par zemes platības precizēšanu. Kadastrālajā uzmērīšanā noteiktās zemes gabala robežu kontūras var atšķirties no lēmuma par zemes piešķiršanu pastāvīgā lietošanā grafiskajā pielikumā noteiktajām robežu kontūrām, ja visi robežojošie zemes gabali ir kadastrāli uzmērīti.

(10) Ja uz pastāvīgā lietošanā piešķirtā zemes gabala vai uz zemes gabala, attiecībā uz kuru tiek atjaunotas zemes īpašuma tiesības, atrodas citai personai piederošas ēkas un būves, Valsts zemes dienesta attiecīgā reģionālā nodaļa vai likumā paredzētajos gadījumos Centrālā zemes komisija pieņem lēmumu par zemes piešķiršanu īpašumā par samaksu vai zemes īpašuma tiesību atjaunošanu un lēmumā norāda, ka uz zemes gabala atrodas citai personai piederošas ēkas un būves. Ēku un būvju īpašniekam ir zemes likumiskās lietošanas tiesības uz zemi zem ēkas un būves. Lietošanā esošās zemes platību nosaka, zemes īpašniekam un ēku un būvju īpašniekam savstarpēji vienojoties.

(11) Ja uz pastāvīgā lietošanā piešķirtā zemes gabala atrodas ēkas vai būves, kuru piederība nav noskaidrota, Valsts zemes dienesta attiecīgā reģionālā nodaļa vai likumā paredzētajos gadījumos Centrālā zemes komisija pieņem lēmumu par zemes piešķiršanu īpašumā par samaksu vai zemes īpašuma tiesību atjaunošanu, ja iesniegta pašvaldības izziņa, kurā norādīts, ka ēku un būvju piederība nav noskaidrota. Šo ēku un būvju turpmāko piederību reglamentē likuma "Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937.gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un kārtību" 14.panta ceturtā daļa.

(12) *(Zaudējusi spēku ar 14.06.2007. likumu.)*

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 15.04.1999., 30.06.2005., 14.06.2007., 17.07.2008., 12.06.2009., 24.09.2009., 05.05.2011. un 23.05.2024. likumu, kas stājas spēkā 21.06.2024.)

2.¹ pants. Brīvā, valstij piekritošā zeme, kas nav pieprasīta līdz 2006.gada 1.jūnijam, ir izmantojama zemes reformas pabeigšanai. Informāciju par zemes reformas pabeigšanai paredzēto zemi apkopo un publisko Valsts zemes dienests, ievietojot to mājaslapā internetā.

(14.06.2007. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.08.2007.)

3.pants.

(Izslēgts ar 14.06.2007. likumu, kas stājas spēkā 01.08.2007.)

4.pants. (1) Šajā daļā minētās atbildīgās institūcijas iesniedz Valsts zemes dienesta teritoriālajām struktūrvienībām Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmas datu aktualizācijai šādu informāciju:

1) valsts akciju sabiedrība "Latvijas Hipotēku un zemes banka" — par noslēgtajiem zemes izpirkuma (pirkuma) līgumiem līdz 2012.gada 31.martam;

2) Centrālā zemes komisija — par pieņemtajiem lēmumiem par īpašuma tiesību atjaunošanu līdz 2014.gada 30.septembrim.

(2) Valsts zemes dienesta teritoriālā struktūrvienība sagatavo un iesniedz pašvaldībām kadastra datus līdz:

1) 2010.gada 31.augustam par tām zemes vienībām, par kurām līdz 2010.gada 31.maijam nav iesniegts iesniegums lēmuma pieņemšanai par zemes piešķiršanu īpašumā par samaksu;

2) 2010.gada 30.decembrim par tām zemes vienībām, par kurām līdz 2010.gada 31.augustam nav iesniegts zemes robežu plāns reģistrācijai Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmā un iesniegums lēmuma pieņemšanai par zemes piešķiršanu īpašumā par samaksu;

3) 2012.gada 30.jūnijam par tām zemes vienībām, par kurām nav noslēgti zemes izpirkuma (pirkuma) līgumi ar valsts akciju sabiedrību "Latvijas Hipotēku un zemes banka" līdz 2011.gada 30.decembrim.

(3) Pašvaldības, pamatojoties uz šā panta otrajā daļā norādītajiem kadastra datiem, pieņem lēmumu par to, ka zemes lietotāja tiesības lietot viņam piešķirto zemi ir izbeigušās, un līdz 2013.gada 30.septembrim iesniedz to Valsts zemes dienesta teritoriālajai struktūrvienībai.

(4) Valsts zemes dienesta teritoriālā struktūrvienība, izmantojot Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmas datus, sagatavo pārskatu par zemi un līdz 2014.gada 30.novembrim saskaņo to ar attiecīgo pašvaldību.

(14.06.2007. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.06.2009., 24.09.2009., 17.06.2010., 05.05.2011., 15.11.2012. un 06.11.2013. likumu, kas stājas spēkā 11.12.2013.)

5.pants. Tieslietu ministrs iesniedz izskatīšanai Ministru kabinetam Valsts zemes dienesta sagatavotos rīkojumu projektus par zemes reformas pabeigšanu attiecīgo pašvaldību teritorijā vai novada pašvaldības teritoriālajā vienībā (pilsētā, pagastā).

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 14.06.2007. un 17.07.2008. likumu, kas stājas spēkā 13.08.2008.)

6.pants. Ja tiek pieņemts Ministru kabineta lēmums par atsevišķu valstij piekrītošu zemes gabalu nodošanu kādai no pašvaldībām, īpašuma tiesības uz šiem zemes gabaliem nostiprināmas zemesgrāmatā uz attiecīgās pašvaldības vārda bez iepriekšējas īpašuma tiesību nostiprināšanas uz valsts vārda.

7.pants.

(Izslēgts ar 14.06.2007. likumu, kas stājas spēkā 01.08.2007.)

8.pants. Latvijas Republikas pilsoņi, kuriem zeme laikā līdz 1996.gada 1.novembrim piešķirta pastāvīgā lietošanā, kā arī Latvijas Republikas pilsoņi, kas ieguvuši zemes lietošanas tiesības gadījumos, kad šīs tiesības viņiem pārgājušas no Latvijas Republikas pilsoņiem un pastāvīgajiem iedzīvotājiem, kuriem zeme piešķirta pastāvīgā lietošanā laikā līdz 1996.gada 1.novembrim, ir tiesīgi izpirkt zemi un uz tās esošo mežaudzi par privatizācijas sertifikātiem vai *euro* saskaņā ar likuma "Par zemes privatizāciju lauku apvidos" 18.pantā minētajiem samaksas noteikumiem un kārtību, noslēdzot zemes izpirkuma līgumu ar valsts akciju sabiedrību "Latvijas Hipotēku un zemes banka". Maksāšanas līdzekļus izvēlas zemes izpircējs.

(14.06.2007. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.09.2013. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2014.)

9.pants. (1) Latvijas Republikas pilsoņi, kuriem zeme piešķirta pastāvīgā lietošanā pēc 1996.gada 1.novembra, kā arī Latvijas Republikas pilsoņi, kas ieguvuši zemes lietošanas tiesības gadījumos, kad šīs tiesības viņiem pārgājušas no Latvijas Republikas pilsoņiem un pastāvīgajiem iedzīvotājiem, kuriem zeme piešķirta pastāvīgā lietošanā laikā pēc

1996.gada 1.novembra, ir tiesīgi izpirkt zemi un uz tās esošo mežaudzi par īpašuma kompensācijas sertifikātiem vai *euro*, noslēdzot zemes izpirkuma līgumu ar valsts akciju sabiedrību "Latvijas Hipotēku un zemes banka". Maksāšanas līdzekļus izvēlas zemes izpircējs.

(2) Zemi, kas Latvijas Republikas pilsoņiem piešķirta pastāvīgā lietošanā lauksaimniecības vajadzībām, kā arī zemi, kas izmantojama lauksaimniecisko ražošanas objektu uzturēšanai un celtniecībai, šie pilsoņi var izpirkt par privatizācijas sertifikātiem vai *euro* pēc savas izvēles, bet uz tās esošo mežaudzi — par īpašuma kompensācijas sertifikātiem vai *euro* pēc savas izvēles. Ar zemi, kas piešķirta pastāvīgā lietošanā lauksaimniecības vajadzībām, šā likuma ietvaros saprot zemi, kurai saskaņā ar normatīvajiem aktiem ir noteikts nekustamā īpašuma lietošanas mērķis atbilstoši lietošanas mērķa grupai — lauksaimniecības zeme. Ar zemi, kas izmantojama lauksaimniecisko ražošanas objektu uzturēšanai un celtniecībai, šā likuma ietvaros saprot zemi, kurai saskaņā ar normatīvajiem aktiem ir noteikts nekustamā īpašuma lietošanas mērķis — lauksaimnieciska rakstura uzņēmumu apbūve.

(3) Zemes izpirkšanas maksu nosaka atbilstoši zemes kadastrālajai vērtībai, piemērojot normatīvajos aktos noteikto samaksas samazinājumu, bet maksu par mežaudzi - atbilstoši mežierīcības datiem un saskaņā ar Ministru kabineta noteikto mežaudzes novērtēšanas kārtību.

(15.04.1999. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 30.06.2005., 14.06.2007. un 12.09.2013. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2014.)

10.pants. (1) Latvijas Republikas pastāvīgie iedzīvotāji (ja viņiem ir tiesības uz Latvijas Republikas izdotu nepilsoņa pasi), kuriem zeme piešķirta pastāvīgā lietošanā dzīvojamo māju celtniecībai un uzturēšanai, individuālu augļu dārzu, vasarnīcu, garāžu un citu būvju uzturēšanai vai kuri attiecīgās zemes lietošanas tiesības ieguvuši šo tiesību pārejas gadījumos, kā arī Latvijas Republikas pastāvīgie iedzīvotāji, kas ieguvuši zemes lietošanas tiesības gadījumos, kad šīs tiesības viņiem pārgājušas no Latvijas Republikas pilsoņiem un pastāvīgajiem iedzīvotājiem, kuriem zeme piešķirta pastāvīgā lietošanā laikā līdz 1996.gada 1.novembrim, zemi pērk, noslēdzot zemes pirkuma līgumu ar valsts akciju sabiedrību "Latvijas Hipotēku un zemes banka", ievērojot likuma "Par zemes privatizāciju lauku apvidos" 29.pantā noteiktos ierobežojumus, šādos gadījumos:

1) ja zeme piešķirta pastāvīgā lietošanā laikā līdz 1996.gada 1.novembrim, — par privatizācijas sertifikātiem vai *euro*. Maksāšanas līdzekļus izvēlas zemes pircējs;

2) ja zeme piešķirta pastāvīgā lietošanā laikā pēc 1996.gada 1.novembra, — par īpašuma kompensācijas sertifikātiem vai *euro*. Maksāšanas līdzekļus izvēlas zemes pircējs.

(2) Juridiskās personas, kurām zeme piešķirta pastāvīgā lietošanā, zemi pērk, noslēdzot zemes pirkuma līgumu ar valsts akciju sabiedrību "Latvijas Hipotēku un zemes banka" un ievērojot šādus nosacījumus:

1) ja zeme piešķirta pastāvīgā lietošanā likuma "Par zemes privatizāciju lauku apvidos" 28.panta pirmajā daļā minētajām juridiskajām personām līdz šā likuma 2.panta pirmajā, otrajā un ceturtajā daļā noteiktajam termiņam, — par īpašuma kompensācijas sertifikātiem un *euro* vai tikai par *euro*. Maksāšanas līdzekļu proporciju nosaka Ministru kabinets. Zemes pirkšanas maksu nosaka atbilstoši zemes kadastrālajai vērtībai, bet maksu par mežaudzi, kas atrodas uz tās, — atbilstoši mežierīcības datiem un saskaņā ar Ministru kabineta noteikto mežaudzes novērtējuma kārtību;

2) ja zeme piešķirta pastāvīgā lietošanā lauksaimniecības vajadzībām, kā arī izmantojama lauksaimniecisko ražošanas objektu uzturēšanai un celtniecībai, — par privatizācijas sertifikātiem vai *euro* pēc zemes pircēja izvēles, ja uz šo zemi saskaņā ar likuma "Par zemes privatizāciju lauku apvidos" 6.pantu netiek atjaunotas bijušo zemes īpašnieku vai viņu mantinieku zemes īpašuma tiesības, bet mežaudzi — par privatizācijas sertifikātiem vai *euro*, ja zeme, uz kuras atrodas mežaudze, piešķirta pastāvīgā lietošanā līdz 1996.gada 1.novembrim juridiskajām personām, kuru pamatnodarbošanās ir lauksaimniecības produkcijas ražošana un kuru ieņēmumi no pašražotās produkcijas realizācijas iepriekšējā pārskata periodā ir vismaz 60 procenti no kopējiem ieņēmumiem. Pamatojums pašreizējā lauksaimniecības produkcijas ieņēmumu īpatsvara noteikšanai ir Lauku atbalsta dienesta izsniegta izziņa. Ar zemi, kas piešķirta pastāvīgā lietošanā lauksaimniecības vajadzībām, un zemi, kas izmantojama lauksaimniecības ražošanas objektu uzturēšanai un celtniecībai, saprot šā likuma 9.pantā noteikto;

3) ja zeme būvju uzturēšanai piešķirta pastāvīgā lietošanā likuma "Par zemes privatizāciju lauku apvidos" 28.panta ceturtajā daļā minētajām juridiskajām personām šā likuma 2.panta pirmajā, otrajā un ceturtajā daļā noteiktajā termiņā, — par *euro*, noslēdzot zemes pirkuma līgumu un ievērojot likuma "Par zemes privatizāciju lauku apvidos" 29.pantā noteiktos ierobežojumus. Zemes pirkšanas maksu nosaka atbilstoši zemes kadastrālajai vērtībai.

(14.06.2007. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.09.2013. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2014.)

11.pants. (1) Fiziskās personas, kuras īpašuma tiesības uz zemi nostiprina zemesgrāmatā šajā likumā noteiktajā kārtībā, ir atbrīvotas no valsts nodevas par īpašuma tiesību nostiprināšanu zemesgrāmatā.

(2) Maksājumi, kas saistīti ar zemes izpirkuma (pirkuma) līguma slēgšanu, zemes īpašuma tiesību noformēšanu un nostiprināšanu zemesgrāmatā, kātojami *euro*.

(14.06.2007. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.09.2013. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2014.)

12.pants.

(Izslēgts ar 14.06.2007. likumu, kas stājas spēkā 01.08.2007.)

13.pants. Pagastu zemes komisijas izbeidz savu darbību divu mēnešu laikā pēc šā likuma 3.panta 1., 2. un 3.punktā minēto darbu izpildes dienas. Pagastu zemes komisijām šajā termiņā jānodod zemes komisiju protokoli un ar zemes reformu saistītā dokumentācija Valsts zemes dienesta attiecīgā rajona nodaļai. Dokumentācijai jābūt sakārtotai atbilstoši normatīvajiem aktiem par arhīviem.

14.pants. Pēc pagasta zemes komisijas darbības izbeigšanās likuma "Par zemes komisijām" 2.pantā un likumā "Par zemes privatizāciju lauku apvidos" noteiktās funkcijas pārņem Valsts zemes dienesta attiecīgā rajona nodaļa, ņemot tiesības piešķirt zemi pastāvīgā lietošanā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 15.04.1999. likumu, kas stājas spēkā 01.05.1999.)

15.pants. (1) Valsts zemes dienesta teritoriālās struktūrvienības zemes robežu strīdu komisija izskata zemes robežu strīdu starp personām par zemes vienībām, kuras nav ierakstītas zemesgrāmatā.

(2) Tiesa izskata zemes robežu strīdu starp personām par zemes vienībām, ja šīs zemes vienības ir ierakstītas zemesgrāmatā.

(3) Zemes robežu strīdu starp personām par zemes vienībām, no kurām kaut viena ir ierakstīta zemesgrāmatā, izskata normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā (šā panta piektā daļa).

(3¹) Lēmumu zemes robežu strīdu lietā Valsts zemes dienesta teritoriālās struktūrvienības zemes robežu strīdu komisija pieņem triju mēnešu laikā no iesnieguma saņemšanas dienas. Ja objektīvu iemeslu dēļ minēto termiņu nav iespējams ievērot, to var pagarināt Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā.

(4) Valsts zemes dienesta teritoriālās struktūrvienības zemes robežu strīdu komisijas lēmumu viena mēneša laikā var apstrīdēt Valsts zemes dienesta ģenerāldirektoram. Ģenerāldirektors pieņem lēmumu triju mēnešu laikā no iesnieguma saņemšanas dienas. Ja objektīvu iemeslu dēļ minēto termiņu nav iespējams ievērot, to var pagarināt Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā. Ģenerāldirektora lēmumu viena mēneša laikā var pārsūdzēt tiesā.

(5) Valsts zemes dienesta teritoriālās struktūrvienības zemes robežu strīdu komisijas izveidošanu, tās tiesības un pienākumus, pieteikumu iesniegšanas, lēmumu pieņemšanas un paziņošanas kārtību nosaka Ministru kabinets.

(6) Attiecīgo institūciju lēmumus, kas saistīti ar zemes lietošanas un zemes īpašuma tiesībām, samaksu par zemi, par zemi paredzētās kompensācijas piešķiršanu, kompensācijas apmēriem, zemes īpašuma kompensācijas sertifikātu dzēšanu, kā arī zemes īpašuma tiesību aprobežojumiem, viena mēneša laikā pēc to spēkā stāšanās var pārsūdzēt tiesā.

(14.06.2007. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 17.07.2008. un 12.06.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

16.pants. (1) Līdz 2007.gada 28.decembrim bijušie zemes īpašnieki vai viņu mantinieki, kuriem nav atjaunotas īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu vai par to nav piešķirti īpašuma kompensācijas sertifikāti [tai skaitā personas, kuras līdz 1940.gada 21.jūlijam uzsāka izpirkt (aizpirka) Latvijā atstātos vācu izceļotāju nekustamos īpašumus no Vispārējās Lauksaimniecības bankas vai Valsts zemes bankas, kā arī šo personu mantinieki], iesniedz Centrālajai zemes komisijai pieprasījumu par zemes īpašuma tiesību atjaunošanu. Dokumentus, kas apliecina zemes īpašuma un mantošanas tiesības, var iesniegt līdz 2008.gada 1.septembrim.

(2) Centrālā zemes komisija, pamatojoties uz ieinteresēto personu pieprasījumu un dokumentiem, kas apliecina zemes īpašuma un mantošanas tiesības [tai skaitā personām, kuras līdz 1940.gada 21.jūlijam uzsāka izpirkt

(aizpirka) Latvijā atstātos vācu izceļotāju nekustamos īpašumus no Vispārējās Lauksaimniecības bankas vai Valsts zemes bankas, kā arī šo personu mantiniekiem par īpašuma tiesības apliecināšanu dokumentu var uzskatīt Latvijas Valsts vēstures arhīva izziņu, kurā norādīti nekustamā īpašuma izpircēji (aizpircēji), dati par nekustamo īpašumu un bankā iemaksātā naudas summa]:

1) piešķir īpašuma kompensācijas sertifikātus, ja kompensācija pieprasīta līdz 2006.gada 28.aprīlim;

2) atjauno zemes īpašuma tiesības uz pastāvīgā lietošanā piešķirto zemi, izņemot šā likuma 2.panta sestajā daļā minētos gadījumus, vai uz zemes reformas pabeigšanai paredzēto zemi, vai uz zemi, kas nav ierakstīta zemesgrāmatā un ko tās nomā no vietējās pašvaldības atbilstoši Valsts un pašvaldību īpašuma privatizācijas un privatizācijas sertifikātu izmantošanas pabeigšanas likuma 25.panta otrajai daļai.

(3) Centrālā zemes komisija:

1) atzinumus par īpašuma tiesību atjaunošanu uz zemes reformas pabeigšanai paredzēto zemi pieņem līdz 2014.gada 28.jūnijam;

2) lēmumus par īpašuma tiesību atjaunošanu uz zemes reformas pabeigšanai paredzēto zemi pieņem Ministru kabineta noteiktajā kārtībā.

(14.06.2007. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.06.2009., 17.06.2010., 05.05.2011., 15.11.2012. un 06.11.2013. likumu, kas stājas spēkā 11.12.2013.)

16.¹ pants.

(Zaudējis spēku ar 14.06.2007. likumu, kas stājas spēkā 01.08.2007.)

17.pants. (1) Centrālā zemes komisija bijušajiem zemes īpašniekiem vai viņu mantiniekiem, arī bijušajiem zemes īpašniekiem, kuri līdz 1940.gada 21.jūlijam uzsāka izpirkt (aizpirka) Latvijā atstātos vācu izceļotāju nekustamos īpašumus no Vispārējās Lauksaimniecības bankas vai Valsts zemes bankas, vai viņu mantiniekiem, saskaņā ar šā likuma 16.panta otrās daļas 2.punktu atjauno īpašuma tiesības:

1) uz viņiem pastāvīgā lietošanā piešķirto zemi;

2) ja zemes pastāvīgās lietošanas tiesības izbeigušās, — uz zemi, kura nav ierakstīta zemesgrāmatā un kuru viņi nomā no vietējās pašvaldības atbilstoši Valsts un pašvaldību īpašuma privatizācijas un privatizācijas sertifikātu izmantošanas pabeigšanas likuma 25.panta otrajai daļai;

3) uz zemes reformas pabeigšanai paredzēto zemi.

(2) Šā panta trešās daļas 2. un 3.punktā noteiktajām personām īpašuma tiesības uz zemes reformas pabeigšanai paredzēto zemi atjauno šādā secībā:

1) tās vietējās pašvaldības teritorijā, kurā atrodas bijušais zemes īpašums;

2) tā rajona teritorijā, kurā atrodas bijušais zemes īpašums;

3) citu vietējo pašvaldību teritorijā.

(2¹) Centrālā zemes komisija īpašuma tiesības uz zemes reformas pabeigšanai paredzēto zemi šā panta otrajā daļā noteiktajā secībā atjauno, ievērojot administratīvi teritoriālo iedalījumu 2009.gada 2.janvārī.

(3) Centrālā zemes komisija atjauno īpašuma tiesības uz zemes reformas pabeigšanai paredzēto zemi, ievērojot šādas prioritātes:

1) pieprasījums par zemes īpašuma tiesību atjaunošanu, kā arī īpašuma un mantošanas tiesības apliecināšie dokumenti iesniegti likumā "Par zemes reformu Latvijas Republikas lauku apvidos" un likumā "Par zemes privatizāciju lauku apvidos" noteiktajos termiņos, bet bijušajiem zemes īpašniekiem, kuri līdz 1940.gada 21.jūlijam uzsāka izpirkt (aizpirka) Latvijā atstātos vācu izceļotāju nekustamos īpašumus no Vispārējās Lauksaimniecības bankas vai Valsts zemes bankas, vai viņu mantiniekiem neatkarīgi no pieprasījuma iesniegšanas termiņa;

2) pieprasījums par zemes īpašuma tiesību atjaunošanu iesniegts likumā "Par zemes reformu Latvijas Republikas lauku apvidos" noteiktajos termiņos, bet īpašuma un mantošanas tiesības apliecinošie dokumenti iesniegti pēc likumā noteiktā termiņa;

3) pieprasījums par zemes īpašuma tiesību atjaunošanu, kā arī īpašuma un mantošanas tiesības apliecinošie dokumenti iesniegti pēc likumā "Par zemes reformu Latvijas Republikas lauku apvidos" noteiktajiem termiņiem.

(3¹) Šā panta trešās daļas 1.punktā noteiktās prioritātes personām īpašuma tiesības uz zemes reformas pabeigšanai paredzēto zemi atjauno pēc to izvēles (iesnieguma) vietējās pašvaldības teritorijā vai rajona teritorijā, kurā atrodas bijušais zemes īpašums, vai citu vietējo pašvaldību teritorijā.

(3²) Ja, izskatot šā panta trešās daļas 2. vai 3.punktā noteiktās prioritātes personu pieprasījumus, tiek konstatēts, ka vietējās pašvaldības teritorijā zemes reformas pabeigšanai paredzētās zemes kopplatība ir mazāka par attiecīgo personu šīs vietējās pašvaldības teritorijā īpašuma tiesību atjaunošanai pieprasīto zemes kopplatību, šīm personām īpašuma tiesības uz zemes reformas pabeigšanai paredzēto zemi atjauno pēc to izvēles (iesnieguma) vietējās pašvaldības teritorijā vai rajona teritorijā, kurā atrodas bijušais zemes īpašums.

(3³) Ja, izskatot šā panta trešās daļas 2. vai 3.punktā noteiktās prioritātes personu pieprasījumus, tiek konstatēts, ka rajona teritorijā zemes reformas pabeigšanai paredzētās zemes kopplatība ir mazāka par attiecīgo personu šā rajona teritorijā īpašuma tiesību atjaunošanai pieprasīto zemes kopplatību, šīm personām īpašuma tiesības uz zemes reformas pabeigšanai paredzēto zemi atjauno pēc to izvēles (iesnieguma) rajona teritorijā, kurā atrodas bijušais zemes īpašums, vai citu vietējo pašvaldību teritorijā.

(4) Ja uz vienu zemes gabalu ir iesniegti vairāki vienas prioritātes bijušo zemes īpašnieku vai viņu mantinieku pieprasījumi par īpašuma tiesību atjaunošanu, īpašuma tiesību atjaunošanas priekšrocību, ievērojot Civillikumā noteikto mantošanas kārtību, nosaka šādā secībā:

1) bijušajiem zemes īpašniekiem, kuriem pieprasītais zemes gabals vai tā daļa bija īpašumā 1940.gada 21.jūlijā, vai viņu mantiniekiem, arī bijušajiem zemes īpašniekiem, kuri līdz 1940.gada 21.jūlijam uzsāka izpirkt (aizpirka) Latvijā atstātos vācu izceļotāju nekustamos īpašumus no Vispārējās Lauksaimniecības bankas vai Valsts zemes bankas, vai viņu mantiniekiem;

2) bijušajiem zemes īpašniekiem vai viņu mantiniekiem, kas pieprasījuši līdzvērtīgu zemi tai zemei, uz kuru viņiem likumā paredzēto ierobežojumu dēļ netiek atjaunotas īpašuma tiesības;

3) bijušajiem zemes īpašniekiem vai viņu mantiniekiem, kas pieprasījuši zemi tās pašvaldības teritorijā, kuras budžetā tiek ieskaitītas viņu iemaksātās iedzīvotāju ienākuma nodokļa summas;

4) bijušajiem zemes īpašniekiem vai viņu mantiniekiem, kas pieprasījuši zemi tās pašvaldības teritorijā, kurā atrodas viņiem īpašumā esošā zeme.

(5) Pastāvot vienādiem nosacījumiem, šā panta ceturtajā daļā minēto īpašuma tiesību atjaunošanas priekšrocību nosaka lozējot.

(6) Centrālajā zemes komisijā iesniegto pieprasījumu par zemes īpašuma tiesību atjaunošanu iesniegšanas, izskatīšanas un zemes gabala saņemšanas izlozes kārtību, kā arī lēmuma pieņemšanas un paziņošanas kārtību nosaka Ministru kabinets.

(14.06.2007. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 17.07.2008. un 17.06.2010. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2010.)

18.pants. (1) Pašvaldība izvērtē zemes reformas laikā pastāvīgā lietošanā tai piešķirto un zemesgrāmatā neierakstīto zemi un līdz 2008.gada 30.septembrim iesniedz Valsts zemes dienestam savus lēmumus par tās piederību, piekritību pašvaldībai vai izmantošanu zemes reformas pabeigšanai.

(2) Ministru kabinets nosaka atbildīgo ministriju, kura sadarbībā ar citām valsts institūcijām izvērtē valstij piekritošo zemesgrāmatā neierakstīto zemi. Līdz 2009.gada 30.decembrim Ministru kabinets izdod rīkojumu par zemes piekritību valstij, norādot to, kuras valsts institūcijas personā zeme ierakstāma zemesgrāmatā, vai to, ka zeme izmantojama zemes reformas pabeigšanai.

(3) Valsts zemes dienests pēc Centrālās zemes komisijas pieprasījuma iesniedz tai Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmas datus par zemes reformas pabeigšanai paredzētajiem zemes gabaliem.

(14.06.2007. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.06.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

Pārejas noteikumi

1. Ar šā likuma spēkā stāšanos spēku zaudē Satversmes 81.panta kārtībā izdotie Ministru kabineta noteikumi nr. 271 "Noteikumi par zemes reformas pabeigšanas kārtību lauku apvidos" (Latvijas Republikas Saeimas un Ministru Kabineta Ziņotājs, 1997, 18.nr.).

2. Latvijas Valsts vēstures arhīvs viena mēneša laikā no šā likuma spēkā stāšanās dienas publicē laikrakstā "Latvijas Vēstnesis" to personu sarakstu, kuras līdz 1940.gada 21.jūlijam uzsāka izpirkt (aizpirka) Latvijā atstātos vācu izceļotāju nekustamos īpašumus no Vispārējās Lauksaimniecības bankas vai Valsts zemes bankas.

(14.06.2007. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.08.2007.)

3. Attiecīgās pašvaldības dome pieņem lēmumu par lauku apvidu zemes piekritību pašvaldībai vai nodošanu zemes reformas pabeigšanai līdz 2009.gada 30.decembrim gadījumos, kad:

1) pašvaldības domes (padomes) lēmumus par zemes piekritību pašvaldībai vai nodošanu zemes reformas pabeigšanai Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija ir atcēlusi;

2) ar attiecīgo pašvaldības domes (padomes) lēmumu zemes reformas pabeigšanai ir ieskaitīta apbūvēta zeme vai starpgabals;

3) par attiecīgās zemes vienības piekritību pašvaldībai vai nodošanu zemes reformas pabeigšanai pašvaldības domes (padomes) lēmums nav bijis pieņemts.

(12.06.2009. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

4. No 2021. gada 1. jūlija šā likuma 16. panta otrās daļas 2. punktā minēto uzdevumu veic Valsts zemes dienests.

(14.11.2019. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2020.)

Likums Saeimā pieņemts 1997.gada 30.oktobrī.

Valsts prezidents G.Ulmanis

Rīgā 1997.gada 13.novembrī